

ШЕВЧЕНКО А. И. Становление и основные направления развития образования дизайна в Украине.

В статье представлен исторический обзор дизайн-образования Украины периода XIX – XX веков и до наших дней. Определены основные очаги развития дизайн-образования в восточной, центральной и западной Украине, а так же, направления его развития.

Ключевые слова: глобализация, культура, дизайн-образование, дизайнер, художественно-промышленное образование.

SHEVCHENKO A. I. *Becoming and basic directions of development of formation of design is in Ukraine.*

The article presents a historical overview of design education in Ukraine period XIX – XX centuries and to this day. The main centers of design education in the eastern, central and western Ukraine and the directions of its development.

Key words: globalization, culture, design, education, designer, art and industrial education.

УДК 378.011.3-051:36]:004

Шовш К. С.

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ

Аналізуються особливості формування інформаційної культури майбутніх соціальних педагогів, вчителів та соціальних працівників; серед особливостей цих процесів автор вирізняє, насамперед, важливість доступу до (та освоєння) інформаційно стиснутого соціального досвіду поколінь. Традиції, звичаї народу, особливості його ментальності, що виявляються, насамперед у побуті, є тією первинною базою і одночасно джерелом, з якого соціальний педагог черпає моделі, підходи, способи роботи з людьми різного вікового, майнового, релігійного і т. п. статусу. Інформаційна культура соціального педагога має включати в себе глибокий загальнолюдський почуттєвий сегмент, який забезпечує людське і людяне ставлення до своїх реципієнтів, співпереживання їх долі і перспективи входження в суспільну цілісність.

Ключові слова: людина, освіта, культура, інформація, інформаційна культура.

Аналізуючи інформаційну культуру соціального педагога як елемент його загальної культури, що базується на володінні ним сучасними інформаційними технологіями й покладає на нього відповідальність за виховання інформаційних компетенцій у своїх учнях, слід мати на увазі, що вона формується, насамперед, в період навчальної підготовки майбутніх соціальних працівників у педагогічних закладах освіти. При цьому, інформаційна підготовка майбутнього соціального педагога має спільні і відмінні характеристики у порівнянні з подібним процесом, розрахованим на інші категорії майбутніх фахівців, скажімо, інженерів, технологів тощо. Спільним для всіх майбутніх фахівців є їх інформаційна підготовка,

спрямована на володіння інформаційно-комунікативними технологіями й формування здатності застосовувати їх в своїй практичній діяльності. Особливе в інформаційній підготовці соціального педагога обумовлено необхідністю формування його здатності передати інформаційні компетенції своїм учням, виховати в них потребу й потяг до оволодіння інформаційною культурою у відповідності з вимогами становлення та розвитку інформаційного суспільства. Зупинимось на розгляді цієї проблематики більш детально.

Інформаційне суспільство – це не просто змінена соціальна, виробнича, економічна чи політична структура, це ще й нові виклики, що постають перед кожною окремою людиною. Відповіддю на ці виклики може бути лише високий рівень інформаційної грамотності, обізнаності і культури. Досягнення такого рівня лежить, здебільшого, у площині освіти. Отже, одним з ключових суб'єктів формування у населення високого рівня інформаційної культури є педагог, який у свою чергу має бути максимально компетентним в інформаційно-комунікативному розумінні. “З початком нового століття суспільство підійшло до нового етапу інформатизації освіти, який вимагає нових підходів до підготовки вчителя, вихователя, викладача вищої школи” [4, с. 626]. Предметом нашого дослідження є рівень актуальності формування соціальних педагогів та соціальних працівників нової формації в процесі навчання в педагогічному університеті. Головним же критерієм такого формування, з нашої точки зору, є досягнення майбутніми соціальними педагогами високого рівня інформаційної культури. “Інформаційна культура вчителя в сучасних умовах стає фактором його професійного розвитку” [21, с. 139]. Таким чином, вивчення інформатики та інших дисциплін, спрямованих на підвищення рівня інформаційної культури, є важливим чинником формування особистісно-професійних компетентностей майбутнього вчителя. Водночас, таке вивчення має підпорядковуватися загальній логіці навчання і виховання саме вчителя, тобто залежати від основних вимог, що постають перед професійним становленням саме педагога.

Для того щоб саме таким чином, в комплексі, формувати майбутнього педагога з високим рівнем інформаційної культури та комунікаційної компетентності, необхідно на концептуально-теоретичному та навчально-методичному рівні розробити чіткі програмні установки, на основі яких сформується інноваційно-гуманістичний культурно-інформаційний простір педагогічного вузу. “В педагогічній науці до цих пір відсутні педагогічно виважені і науково обґрунтовані підходи до побудови комп'ютерно-орієнтованих методичних систем навчання інформаційних технологій студентів педагогічних спеціальностей в педагогічному університеті, критерії їх ефективності щодо навчання і виховання, формування

світогляду студентів, їхніх професійно значущих компетентностей в галузі найбільш масових і соціально значущих інформаційних технологій” [29, с. 109]. Таким чином, сьогодні надзвичайно актуальною є тематика, спрямована на визначення того, яку значимість має інформатика для вчителя, а також що є спільного й відмінного, особливого у порівнянні з формуванням інформаційних компетенцій для інших категорій майбутніх фахівців.

Ключовим завданням сучасної педагогічної спільноти є інтегративне поєднання новітніх інформаційних, комп’ютерних, мультимедійних, мережових технологій із навчально-виховними технологіями інноваційно-гуманістичного характеру. Майбутній вчитель повинен вміти на світоглядно-ціннісному рівні поєднувати інформаційні та педагогічні засоби, створюючи для своїх вихованців розвивальний інформаційно-культурний простір. “Курси інформатики, як у школі, так і ВНЗ, переважно навчають роботи з комп’ютером, основ програмування, залишаючи поза увагою соціально-інформаційні процеси. Переважає прагматичний підхід, який виявляється в тому, що здобуті знання сприймаються тільки щодо їх конкретного практичного застосування в навчальній або професійній діяльності. Таке обмежене розуміння цілей і завдань виховання інформаційної культури особистості перешкоджає цілісному її формуванню і не сприяє виробленню правильних уявлень про інформаційну картину світу. У зв’язку з цим завдання системи освіти полягає в тому, щоб усе соціальне середовище було спрямоване на формування інформаційної культури особистості, щоб вона не обмежувалася процесом навчання, а відбувалася в побуті, дозвіллі й інших сферах життєдіяльності. Особливо це важливо в професійній підготовці й забезпеченні професійного зростання педагога, оскільки цей процес не припиняється з випуском фахівця з вищого навчального закладу, не обмежується рамками системи підвищення кваліфікації – він є безперервним розвитком і саморозвитком професіонала, зумовленим періодично оновлюваними вимогами до нього з боку світової спільноти. Практика доводить, що наша країна сьогодні не відчуває дефіциту грамотних “технарів”. Проте для впровадження й використання інформаційних технологій в освіті потрібні не лише технічні фахівці, котрі створюють, розвивають і підтримують технології, але й педагоги, підготовлені до застосування цих технологій” [26, с. 278-279]. Такі педагоги можуть формувати свої базові особистісно-професійні інформаційні компетентності виключно в інноваційно-гуманістичному інформаційно-культурному просторі педагогічного університету. У зв’язку з цим, сьогодні набирає особливої актуальності проблематика розробки та впровадження нових принципів формування інформаційно-культурного та навчально-виховного просторів педагогічних вузів. При цьому

інформаційне та навчальне середовище, створюване для майбутніх вчителів, мають бути гармонійно синхронізовані та інтегровані.

Для соціального педагога вкрай важливим є інформаційно стиснутий соціальний досвід поколінь. Традиції, звичаї народу, особливості його ментальності, що виявляються, насамперед у побуті, є тією первинною базою і одночасно джерелом, з інформації про яких соціальний педагог моделі, підходи, способи роботи людьми різного вікового, майнового, релігійного тощо статусу.

На відміну від спеціалістів в інших галузях соціального функціонування соціальний педагог має не лише володіти певними професійними засобами комп'ютерного спрямування, але й повноцінно застосовувати інноваційно-гуманістичні технології навчання та виховання. У зв'язку з цим, комп'ютерні засоби та мережі постають лише як один з елементів цілісної, інтегрованої, креативної інформаційної культури вчителя. "В умовах інформатизації освіти вимоги до інформаційної культури вчителя підвищуються. Це пов'язано з професійною діяльністю вчителя, яка нині характеризується використанням сучасних інформаційних і комунікаційних засобів. У цих умовах змінюється характер його праці. Педагогу доводиться, по-перше, проектувати і конструювати технологію навчання; по-друге, розробляти на її основі дидактичний інформаційний комплекс навчальної дисципліни; по-третє, обґрунтовувати на комунікативному рівні логіку організації педагогічної взаємодії з тими, що навчаються; по-четверте, вибирати адекватні форми і методи управління навчально-пізнавальною діяльністю учнів; по-п'яте, розробляти і формувати педагогічні тести і тестові завдання для організації контролю і самоконтролю тощо" [24, с. 167]. Таким чином, інформатика для майбутнього вчителя – це не лише дисципліна, що надає ключові знання для користування комп'ютерними технологіями, але й фундаментальна, інтегральна сфера необхідних для здійснення власне педагогічних завдань інформаційно-культурних компетентностей.

Важливо, щоб в процесі навчання в педагогічному університеті майбутній вчитель глибоко усвідомив принцип того, що будь-які комп'ютерні, мультимедійні, мережеві технології в педагогіці мають бути спрямовані виключно на формування гуманістичного навчально-виховного простору, орієнтованого на якнайширше сприяння творчій, креативній, соціалізаційній самореалізації кожного окремого учня і вихованця. "Хоча сучасні освітні технології й узасадничені трьома основними чинниками технічного ґатунку – комп'ютерною технікою, інформаційними мережами і мультимедійними засобами, – однак спрямовані вони на людину і покликані сприяти її розвитку. Комп'ютерна техніка допомагає індивідуалізувати навчання, налагодити зворотний зв'язок з тим, хто навчається, звільнити суб'єктів навчального процесу від рутинної роботи.

Завдяки людині така техніка в процесі її використання набуває особливого змісту. Щодо цього у практичній педагогіці навіть склалися не тільки такі пріоритетні напрями аналізу застосування комп'ютера, як вивчення основ інформатики й обчислювальної техніки чи керування освітніми установами і навіть регіональними освітніми системами. Особлива увага нині стала приділятися і впровадженню інформаційних технологій в освітній процес, розгортанню системи освіти на підставі використання найсучасніших інформаційних технологій" [19, с. 16]. Але таке використання не може бути для педагогів самоціллю. Будь-яке застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті має бути спрямованим виключно на підвищення гуманістичної інтенсивності та інноваційної творчості навчально-виховного процесу. Майбутній вчитель має вміти компетентно та результативно застосовувати можливості новітніх технологій для інтенсифікації та гуманізації педагогічних практик та методик.

Орієнтуючись на ключові інноваційно-гуманістичні педагогічні цілі, майбутній соціальний педагог має на високому компетентнісному рівні володіти і новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями. Без високого рівня інформаційної культури та комп'ютерної грамотності сучасний вчитель не може розвиватися і прогресувати в професійному та особистісному плані. "Вимоги до сучасного учителя в галузі використання комп'ютерних технологій досить високі, оскільки програмне забезпечення вивчення предмета включає широкий діапазон програмних засобів і навчальних матеріалів, орієнтованих на різні рівні, етапи, аспекти і профілі навчання. Крім того, учитель повинен володіти необхідним термінологічним апаратом для використання комплексу програмних засобів. Це обумовлює уточнення та вдосконалення змісту роботи педагога з інформацією та інформаційними технологіями" [13, с. 9-10]. Враховуючи це, вища педагогічна освіта у своєму програмно-дисциплінарному вимірі має містити значний комплекс навчальних курсів і практичних занять щодо оволодіння студентами фундаментальними знаннями з інформатики, а також ключовими компетентнісними здатностями щодо використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологічних новацій.

Важливою педагогічною компетентністю майбутнього вчителя є спроможність використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій саме з метою вдосконалення методичного забезпечення навчально-виховного процесу. Саме в цьому полягає одна з важливих відмінностей того, як майбутні вчителі мають вивчати інформатику та пов'язані з комп'ютерними технологіями дисципліни на відміну від багатьох інших категорій спеціалістів. "Одночасне використання мультимедійних засобів, комп'ютерів та Інтернету дозволяє зробити процес навчання більш інтенсивним й інтерактивним. Найкращий результат досягається

застосуванням таких методів як взаємне навчання; навчання в умовах, наближених до реальних; проблемно-орієнтоване навчання; рефлексія тощо" [8, с. 19]. Ці особливості обов'язково необхідно враховувати під час формування вчителів нового покоління в сучасних педагогічних вузах. Для цього необхідно розробляти нові гнучкі методики підвищення рівня інформаційної культури майбутніх педагогів засобами навчання і виховання, доступними сучасній вищій освіті.

Зрештою, в організації та змістовно-структурному забезпеченні навчального процесу в вищому педагогічному навчальному закладі обов'язково треба враховувати сучасні вимоги педагогічної дійсності до майбутнього вчителя. В сучасній педагогіці достатньо чітко визначені ключові інформаційно-культурні особистісно-професійні компетентності, якими має володіти кваліфікований вчитель, орієнтований як на активний розвиток своїх вихованців, так і на власне професійне та особистісне вдосконалення. "Сучасна педагогічна наука визначила перелік основних знань і вмінь, якими має володіти педагог у галузі інформаційно-телекомунікаційних технологій: 1. Знати структуру та принципи роботи засобів комп'ютерної техніки, інформаційних і телекомунікаційних технологій; 2. Знати можливості та галузі використання інформаційних технологій, автоматичних навчальних систем, автоматичних систем управління та їх вплив на різноманітні сфери професійної діяльності, перспективи подальшого розвитку; 3. Знати принципи побудови та функціонування інформаційно-телекомунікаційних технологій різних класів, знатися на автоматичних навчальних системах та методиці створення автоматизованих навчальних курсів; 4. Володіти методологією розробки та розв'язання задач за допомогою комп'ютерних технологій; 5. Уміти кваліфіковано застосовувати прикладні програми широкого та спеціального призначення; 6. Володіти навичками роботи з програмами автоматизованої підготовки документів, системами машинної графіки, редактором текстів, базами даних, електронними таблицями" [22, с. 365]. Такі значні вимоги до вчителя нового покоління зумовлюють необхідність фундаментальної підготовки студентів педагогічних університетів у галузі інформатики із тісним взаємозв'язком з педагогічними методиками, технологіями і принципами організації навчально-виховного процесу в навчальних закладах різних рівнів акредитації.

Сьогодні в концептуально-теоретичному дискурсі вітчизняної педагогіки та філософії освіти існує актуальна необхідність чіткого визначення того, що має давати інформатика сучасному вчителю, а також, що в неї спільного і відмінного у порівнянні з формуванням інформаційних компетенцій для інших категорій фахівців. Існує достатньо широкий перелік критеріїв, що визначають готовність вчителя використовувати новітні

інформаційно-комп'ютерні технології в навчально-виховному процесі та в процесі особистісно-професійного самовдосконалення. “Критеріями готовності вчителя школи до використання інформаційних технологій визначено рівень навичок кваліфікованого користувача комп'ютерної техніки; знань особливостей використання комп'ютерної техніки в школі; вмінь використовувати комп'ютерну техніку на уроці в початковій школі, здійснювати пошук інформації, отримувати нові знання та здійснювати самоосвіту засобами новітніх інформаційних технологій, створювати власні дидактичні матеріали засобами новітніх інформаційних технологій, діагностувати рівень навчальних досягнень учнів засобами новітніх інформаційних технологій, здійснювати організаційну діяльність та планування засобами новітніх інформаційних технологій, використовувати новітні інформаційні технології для наукової діяльності та під час підготовки дипломної роботи” [27, с. 10]. Таким чином, інформаційно-комунікаційні компетентності вчителя значно підвищують його успішність в особистісно-професійній самореалізації. “Успішною умовою професійної діяльності вчителя є його професійна компетентність в галузі використання комп'ютерних і телекомунікаційних технологій. Професійна підготовка майбутнього вчителя включає, крім того, формування готовності майбутнього вчителя до практичної педагогічної діяльності” [23, с. 296]. Отже, успішний вчитель, що може організовувати та керувати педагогічним процесом становлення, творчості та саморозвитку своїх учнів і вихованців, відзначається тим, що знання і компетентності інформаційно-комунікаційного ґатунку він може ефективно використовувати для досягнення інноваційно-гуманістичних цілей, що стоять перед сучасною школою.

Одним з найважливіших аспектів проблематики формування інформаційної культури майбутніх педагогів у вітчизняних вузах є стан інформатизації українських педагогічних університетів, який у порівнянні з деякими університетами розвинених країн світу, особливо європейських, ще не є конкурентоспроможним. У зв'язку з цим, існує нагальна необхідність наскрізної інформатизації культурних просторів українських педагогічних вузів, які всіляко прагнуть бути рівноцінними партнерами відповідним установам у європейських країнах. “Дуже корисним для України буде вивчення досвіду країн ЄС, в яких багато зроблено для того, щоб зорієнтувати вищу освіту на підготовку людей, що живуть та працюють в умовах інформаційного суспільства. Європейська ініціатива передбачає вдосконалення системи Інтернет та мультимедійних ресурсів, їх використання в процесі навчання та засвоєнні нових професій, а також у розвитку нових навиків праці, адаптованості та творчого підходу до роботи, прагнення до розширення знань. Взятши на озброєння європейський

досвід створення а використання інформаційно-комунікаційних технологій в системі освіти, Україна може значно пришвидшити їх впровадження в національну освітню систему. Державні органи нашої країни підтримують процес інформатизації освіти, багато роблять для забезпечення освітніх закладів комп'ютерної техніки, сучасними засобами навчання, однак, криза в економічній сфері суттєво стримує цей глобальний процес" [2, с. 724]. Саме фінансово-економічні та матеріально-технічні проблеми, що існують в сучасних політико-економічних реаліях у українських педагогічних університетів, значною мірою звужують можливості всебічної інформатизації та модернізації навчального, культурного, організаційного простору вузів. З іншого боку, в свідомості сучасних студентів-педагогів вже чітко сформувався глибоке розуміння необхідності самовдосконалюватися в напрямі підвищення особистісно-компетентнісного рівня інформаційної культури.

Всі усвідомлюють, що на шляху до входження в єдину європейську сім'ю народів, особливу роль відіграє освіта, адже саме від освіченості населення залежить можливість країни розвиватися інноваційно-модернізаційним шляхом. Система освіти має якнайшвидше адаптувати всі аспекти своєї діяльності, в тому числі і культурно-інформаційні, до провідних вимог європейської освіти. "Сьогодні в нашій країні відбувається становлення системи освіти, орієнтованої на входження в європейський освітній простір. Учитель перестав бути основним джерелом знань для учнів, які черпають інформацію з інших джерел: телебачення, відеофільми, комп'ютерні програми, Інтернет тощо. Інформатизація суспільства зумовлює необхідність інформатизації системи освіти" [10, с. 156]. Як показує досвід розвинених європейських та північноамериканських країн, успішною може бути тільки та освітня система, що випереджальним чином відповідає на виклики епохи. Сьогодні успішною може бути виключно інтегрально інформатизована освіта.

В нашій країні поки що важко говорити про відповідний розвиненим країнам рівень інформатизації вищої педагогічної освіти і освіти в цілому. Справа в тому, що в Європі і США активна і цілеспрямована інформатизація освіти розпочалася більше 30 років тому: "У США вже в 1984/1985 навчальному році майже 15000000 учнів та 500000 учителів мали можливість використовувати комп'ютери в навчальному процесі, що дало можливість масового застосування електронних обчислювальних машин для навчання та виховання не тільки в навчальному закладі, але й дома, у сім'ї. Засоби, методи використання та можливості новітніх інформаційних технологій значно підвищили ефективність і позакласних занять, які користуються особливою популярністю, через меншу регламентованість, ніж шкільна урочна система. На сьогоднішній день в

США діє загальнонаціональна програма “Глобальна інформаційна інфраструктура”. Також у рамках програми “Зоряні школи” розпочинається використання супутникового телебачення для реалізації навчальних завдань. 1982 рік був оголошений ЮНЕСКО “Роком інформатики”. В Англії та Франції були розроблені державні програми комп’ютеризації освіти. У межах реалізації цих програм створені Банки програм, які рекомендуються для використання в навчальному процесі; проведена масова перепідготовка викладачів; забезпечене впровадження ПК у систему освіти” [12, с. 274]. Таким чином, принаймні в часовому вимірі ми значно відстаємо від провідних країн світу, адже 30 років для інформаційної цивілізації є часом, коли змінилися вже багато поколінь комп’ютерної техніки, а також світоглядне її сприйняття новими поколіннями людей, що живуть в країнах, які розвиваються по інноваційному шляху. З іншого боку, інформаційно-технологічна сфера дуже гнучка і прозора, а отже модернізувати освіту з точки зору інтегративного залучення корисних для навчально-виховного і організаційного процесу можна і випереджальними темпами.

Використана література:

1. *Апшай Н. І.* Підвищення культури студентів в умовах інформатизації освіти / Н. І. Апшай // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 5. – С. 3-6.
2. *Бессалова Т. В.* Болонський процес та інформатизація вищої школи України / Тетяна Бессалова // Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2013. – Випуск 72 (№ 5). – С. 721-725.
3. *Гончаров В. І.* Інформатизація освіти: сучасний етап (проблеми та перспективи розвитку) / Володимир Гончаров // Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Випуск 58 (№ 3). – С. 514-520.
4. *Гончаров В. І.* Інформатизація освіти як потреба її модернізації: другий етап / Володимир Гончаров // Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць. – К. : ВІР УАН, 2012. – Випуск 59 (№ 4). – С. 622-626.
5. *Гордійчук Г. Б.* Підготовка педагогів в умовах використання інформаційного освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу / Г. Б. Гордійчук // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : збірник наукових праць. – Харків : Українська інженерно-педагогічна академія, 2012. – Випуск 37. – С. 123-130.
6. *Гуревич Р. С.* Розвиток інформаційних технологій в освіті – важливий чинник розвитку суспільства / Р. С. Гуревич // Наукові праці: науково-методичний журнал. – Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Випуск 141. – Том 153. Педагогіка. – С. 20-24.
7. *Діоба А. В.* Формування інформаційної культури студентів вищих навчальних закладів / А. В. Діоба, Н. В. Кулешова // БізнесІнформ. – 2012. – № 7. – С. 200-202.
8. *Журавський В. С.* Україна на шляху до інформаційного суспільства / В. С. Журавський, М. К. Родіонов, І. Б. Жилиєв. – К. : ІВЦ Видавництво “Політехніка”, 2004. – 484 с.
9. Закон України “Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки” від 9 січня 2007 року № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. *Зорочкіна Т.* Роль інформаційних технологій у підготовці вчителя до здійснення індивідуального підходу до учнів початкових класів / Т. Зорочкіна // Гуманізація навчально-виховного процесу : збірник наукових праць. – Слов’янськ : СДПУ, 2010. – Випуск ЛІІ. – Частина ІІ. – С. 156-162.

11. *Калініна Л. М.* Теоретико-прикладні аспекти формування інформаційної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу : монографія / Людмила Калініна. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 160 с.
12. *Кивлюк О. П.* Соціально-педагогічні аспекти інформатизації освіти в процесі розвитку інформаційного суспільства / Ольга Кивлюк // *Гілея (науковий вісник) : збірник наукових праць.* – К., 2009. – Випуск 18. – С. 270-277.
13. *Клименко А. О.* Формування інформаційної культури майбутніх педагогів у навчальній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Спеціальність : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Анатолій Клименко. – Тернопіль, 2010. – 19 с.
14. *Кремень В. Г.* Освіта і наука України: шляхи модернізації (факти, роздуми, перспективи) / Василь Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.
15. *Куліненко Л.* Інноваційне оновлення освіти / Лілія Куліненко // *Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” : збірник наукових праць.* – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Випуск 28. – Том I. – С. 373-379.
16. *Кущенко О. С.* Формування культури інтернет-комунікації майбутніх учителів засобами інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Спеціальність 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Ольга Кущенко. – Запоріжжя, 2008. – 21 с.
17. *Лебеденко Д.* Суперечності інформатизації освіти в контексті інформаційного суспільства / Д. Лебеденко // *Гілея: науковий вісник : збірник наукових праць.* – К. : ВІР УАН, 2013. – Випуск 78 (№ 11). – С. 419-421.
18. *Лупиніс Т. Б.* Проблема формування інформаційної компетентності у педагогічній теорії та практиці / Тетяна Лупиніс // *Наукові праці: науково-методичний журнал.* – Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Випуск 146. – Том 158. Педагогіка. – С. 81-86.
19. *Олійник А. І.* Інформаційні технології як основа і засіб реалізації інноваційних процесів в сучасній освіті : автореф. дис. ... канд. філос. наук. Спеціальність: 09.00.10 – філософія освіти / Анатолій Олійник. – К., 2008. – 22 с.
20. *Пащенко М.* Готовність майбутнього педагога до інноваційної діяльності / Майя Пащенко, Ігор Красноштан // *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.* – Умань : Жовтий О.О., 2012. – Частина 4. – С. 281-287.
21. *Полякова Т. И.* Информационная культура современного педагога как фактор его профессионального развития : дисс. ... канд. пед. наук. Специальность: 13.00.01 – общая олекційно, история олекційно и образования / Татьяна Полякова. – Санкт-Петербург, 2005. – 209 с.
22. *Руденко В. Д.* Інформаційно-телекомунікаційні технології в освіті / В. Д. Руденко // *Енциклопедія освіти / головний редактор В. Г. Кремень* – К. : Юрінком-Інтер, 2008 – С. 364-365.
23. *Сергійчук О.* Роль інноваційних педагогічних технологій у підготовці майбутніх учителів / Олена Сергійчук, Алла Сембрат // *Гуманітарний вісник ДВНЗ “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” : збірник наукових праць.* – Переяслав-Хмельницький, 2013. – Випуск 28. – Том II. – С. 293-298.
24. *Синчишина О. А.* Інформаційні технології у розвитку професійної компетентності вчителів початкової школи в системі післядипломної освіти / О. А. Синчишина // *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти : збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.* – Рівне : РДГУ, 2013. – Випуск 7 (50). – С. 166-168.
25. *Скубашевська О. С.* Філософія інноваційного розвитку освіти в умовах становлення інформаційного суспільства в Україні : автореф. дис. ... док. філос. наук. Спеціальність: 09.00.10 – філософія освіти / Ольга Скубашевська. – К., 2010. – 33 с.
26. *Степанов В. Ю.* Інформаційна культура особистості в освіті / В. Ю. Степанов // *Вісник Харківської державної академії культури : збірник наукових праць.* – Харків : ХДАК, 2012. – Випуск 37. – С. 276-284.
27. *Суховірський О. В.* Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інформаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Спеціальність: 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Олег Суховірський. – К., 2005 – 26 с.
28. *Темченко О. В.* Розвиток професіоналізму вчителя в умовах інноваційної діяльності загальноосвітнього навчального закладу / О. В. Темченко // *Педагогіка формування творчої*

особистості у вищій і загальноосвітній школах : збірник наукових праць. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2013. – Випуск 29 (82). – С. 487-492.

29. *Шевчук Л. Д.* Основи методичної системи навчання прикладної інформатики студентів індустріально-педагогічних спеціальностей / Л. Д. Шевчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Випуск 8 (15). – С. 109-115.

References:

1. *Apshai N. I.* Pidvyshchennia kultury studentiv v umovakh informatyzatsii osvity / N. I. Apshai // Pedagogika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu. – 2010. – № 5. – S. 3-6.
2. *Bessalova T. V.* Bolonskyi protses ta informatyzatsiia vyshchoi shkoly Ukrainy / Tetiana Bessalova // Hileia: naukovyi visnyk : zbirnyk naukovykh prats. – K. : VIR UAN, 2013. – Vypusk 72 (№ 5). – S. 721-725.
3. *Honcharov V. I.* Informatyzatsiia osvity: suchasnyi etap (problemy ta perspektyvy rozvytku) / Volodymyr Honcharov // Hileia: naukovyi visnyk : zbirnyk naukovykh prats. – K. : VIR UAN, 2012. – Vypusk 58 (№ 3). – S. 514-520.
4. *Honcharov V. I.* Informatyzatsiia osvity yak potreba yii modernizatsii: druhyi etap / Volodymyr Honcharov // Hileia: naukovyi visnyk : zbirnyk naukovykh prats. – K. : VIR UAN, 2012. – Vypusk 59 (№ 4). – S. 622-626.
5. *Hordiichuk H. B.* Pidhotovka pedahohiv v umovakh vykorystannia informatsiinoho osvitnoho seredovyscha vyshchoho pedahohichnoho navchalnoho zakladu / H. B. Hordiichuk // Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity : zbirnyk naukovykh prats.– Kharkiv : Ukrainska inzhenerno-pedahohichna akademiia, 2012. – Vypusk 37. – S. 123-130.
6. *Hurevych R. S.* Rozvytok informatsiinykh tekhnolohii v osviti – vazhlyvyi chynnyk rozvytku suspilstva / R. S. Hurevych // Naukovi pratsi: naukovo-metodychnyi zhurnal. – Mykolaiv : Vydavnytstvo ChDU im. Petra Mohyly, 2011. – Vypusk 141. – Tom 153. Pedagogika. – S. 20-24.
7. *Dioba A. V.* Formuvannia informatsiinoi kultury studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv / A. V. Dioba, N. V. Kulieshova // BiznesInform. – 2012. – № 7. – S. 200-202.
8. *Zhuravskiy V. S.* Ukraina na shliakhu do informatsiinoho suspilstva / V. S. Zhuravskiy, M. K. Rodionov, I. B. Zhyliiaiev. – K. : IVTs Vydavnytstvo “Politekhnik”, 2004. – 484 s.
9. Zakon Ukrainy “Pro osnovni zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini na 2007–2015 roky” vid 9 sichnia 2007 roku № 537-V. – Rezhym dostupu : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
10. *Zorochkina T.* Rol informatsiinykh tekhnolohii u pidhotovtsi vchytelia do zdiisnennia indyvidualnoho pidkholu do uchniv pochatkovykh klasiv / T. Zorochkina // Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu : zbirnyk naukovykh prats. – Sloviansk : SDPU, 2010. – Vypusk LII. – Chastyna II. – S. 156-162.
11. *Kalinina L. M.* Teoretyko-prykladni aspekty formuvannia informatsiinoi kultury kerivnyka zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu : monohrafiia / Liudmyla Kalinina. – K. : Pedagogichna dumka, 2012. – 160 s.
12. *Kyvliuk O. P.* Sotsialno-pedahohichni aspekty informatyzatsii osvity v protsesi rozvytku informatsiinoho suspilstva / Olha Kyvliuk // Gileia (naukovyi visnyk) : zbirnyk naukovykh prats. – K., 2009. – Vypusk 18. – S. 270-277.
13. *Klymenko A. O.* Formuvannia informatsiinoi kultury maibutnykh pedahohiv u navchalnii diialnosti : avtoref. dys. ... kand. Ped. nauk. Spetsialnist : 13.00.04 – teoriia i metodyka profesiinoi osvity / Anatolii Klymenko. – Ternopil, 2010. – 19 s.
14. *Kremen V. H.* Osvita i nauka Ukrainy: shliakhy modernizatsii (fakty, rozdumy, perspektyvy) / Vasyl Kremen. – K. : Hramota, 2003. – 216 s.
15. *Kulinenko L.* Innovatsiine onovlennia osvity / Liliia Kulinenko // Humanitarnyi visnyk DVNZ “Pereiaslav-Khmelnitskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody” : zbirnyk naukovykh prats. – Pereiaslav-Khmelnitskyi, 2013. – Vypusk 28. – Tom I. – S. 373-379.
16. *Kushchenko O. S.* Formuvannia kultury internet-komunikatsii maibutnykh uchyteliv zasobamy informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii : avtoref. dys. ... kand. Ped. nauk. Spetsialnist 13.00.04 – teoriia ta metodyka profesiinoi osvity / Olha Kushchenko. – Zaporizhzhia, 2008. – 21 s.

17. *Lebedenko D.* Superechnosti informatyzatsii osvity v konteksti informatsiinoho suspilstva / D. Lebedenko // Hileia: naukovyi visnyk : zbirnyk naukovykh prats. – K. : VIR UAN, 2013. – Vypusk 78 (№ 11). – S. 419-421.
18. *Lupynis T. B.* Problema formuvannia informatsiinoi kompetentnosti u pedahohichnii teorii ta praktysi / Tetiana Lupynis // Naukovi pratsi: naukovo-metodychnyi zhurnal. – Mykolaiv : Vydavnytstvo ChDU im. Petra Mohyly, 2012. – Vypusk 146. – Tom 158. Pedahohika. – S. 81-86.
19. *Oliinyk A. I.* Informatsiini tekhnolohii yak osnova i zasib realizatsii innovatsiinykh protsesiv v suchasni osviti : avtoref. dys. ... kand. Filos. Nauk. Spetsialnist: 09.00.10 – filosofii osvity / Anatolii Oliinyk. – K., 2008. – 22 s.
20. *Pashchenko M.* Hotovnist maibutnoho pedahoha do innovatsiinoi diialnosti / Maiia Pashchenko, Ihor Krasnoshtan // Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Pavla Tychyny. – Uman : Zhovtyi O.O., 2012. – Chastyna 4. – S. 281-287.
21. *Polyakova T. I.* Informatsionnaya kultura sovremennogo pedagoga kak faktor ego professionalnogo razvitiya : diss. ... kand. Ped. nauk. Spetsialnost: 13.00.01 – obshchaya pedagogika, istoriya pedagogiki i obrazovaniya / Tatyana Polyakova. – Sankt-Peterburg, 2005. – 209 s.
22. *Rudenko V. D.* Informatsiino-telekomunikatsiini tekhnolohii v osviti / V. D. Rudenko // Entsyklopediia osvity / holovnyi redaktor V. H. Kremen – K. : Yurinkom-Inter, 2008 – S. 364-365.
23. *Serhiichuk O.* Rol innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii u pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv / Olena Serhiichuk, Alla Sembrat // Humanitarnyi visnyk DVNZ “Pereiaslav-Khmelnyskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Hryhoriia Skovorody” : zbirnyk naukovykh prats. – Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2013. – Vypusk 28. – Tom II. – S. 293-298.
24. *Synchyshyna O. A.* Informatsiini tekhnolohii u rozvytku profesiinoi kompetentnosti vchyteliv pochatkovoii shkoly v systemi pislidyplomnoi osvity / O. A. Synchyshyna // Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity : zbirnyk naukovykh prats. Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu. – Rivne : RDHU, 2013. – Vypusk 7 (50). – S. 166-168.
25. *Skubashevska O. S.* Filosofii innovatsiinoho rozvytku osvity v umovakh stanovlennia informatsiinoho suspilstva v Ukraini : avtoref. dys. ... dok. Filos. Nauk. Spetsialnist: 09.00.10 – filosofii osvity / Olha Skubashevska. – K., 2010. – 33 s.
26. *Stepanov V. Yu.* Informatsiina kultura osobystosti v osviti / V. Yu. Stepanov // Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury : zbirnyk naukovykh prats. – Kharkiv : KhDAK, 2012. – Vypusk 37. – S. 276-284.
27. *Sukhovirskyi O. V.* Pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovoii shkoly do vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii : avtoref. dys. ... kand. Ped. nauk. Spetsialnist: 13.00.04 – teoriia ta metodyka profesiinoi osvity / Oleh Sukhovirskyi. – K., 2005 – 26 s.
28. *Temchenko O. V.* Rozvytok profesionalizmu vchytelia v umovakh innovatsiinoi diialnosti zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu / O. V. Temchenko // Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh : zbirnyk naukovykh prats. – Zaporizhzhia : Klasychnyi pryvatnyi universytet, 2013. – Vypusk 29 (82). – S. 487-492.
29. *Shevchuk L. D.* Osnovy metodychnoi systemy navchannia prykladnoi informatyky studentiv industrialno-pedahohichnykh spetsialnostei / L. D. Shevchuk // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 2: Kompiuterno-orientovani systemy navchannia. – K. : Vydavnytstvovo NPU im. M. P. Drahomanova, 2010. – Vypusk 8 (15). – S. 109-115.

ШОВШ К. С. Информационная культура социального педагога: особенности формирования и реализации.

Анализируются особенности формирования информационной культуры будущих социальных педагогов, учителей и социальных работников; среди особенностей этих процессов автор выделяет, в первую очередь, важность доступа к (и освоению) информационно сжатому социальному опыту поколений. Традиции, обычаи народа, особенности его ментальности, которые проявляются, в первую очередь в быту, является той первичной базой и одновременно источником, из которого социальный педагог черпает модели, подходы, способы работы с людьми разного векового, имущественного, религиозного и тому подобное статусу. Информационная культура социального педагога должна включать в

себя глубокий общечеловеческий чувственный сегмент, который обеспечивает человечность и человеческое отношение к своим реципиентам, сопереживание их судьбы и перспективы вхождения в общественную целостность.

Ключевые слова: человек, образование, культура, информация, информационная культура.

SHOVSH K. Informative culture of social teacher: features of forming and realization.

The features of forming of informative culture of future social teachers, teachers and social workers are analysed; among the features of these processes an author selects, above all things, importance of access to (and to mastering) the informatively compressed social experience of generations. Traditions, consuetudes of people, features of his mentality, which show up, above all things in the way of life, is a that primary base and simultaneously source, from which a social teacher ladles models, approaches, methods of work with the people of raznogo age-old, property, religious and others like that to status. The informative culture of social teacher must plug in itself a deep common to all mankind perceptible segment which provides humaneness and human relation to the recipients, сопереживание of their fate and prospect of included, in public integrity.

Key words: man, education, culture, information, informative culture.

УДК 378.011.3-051:62/65]:316.32:004

Шпильовий Ю. В.

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

В умовах становлення і розвитку високотехнологічного інформаційного суспільства постає необхідність у впровадженні у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів засобів інформаційно-комунікаційних технологій. Проблема підготовки вчителя з використанням засобів інформаційних технологій постійно перебуває у центрі уваги науковців.

У статті доведено необхідність підготовки майбутніх вчителів технологій до комп'ютерного моделювання та проектування, подано ретроспективний аналіз та класифікацію систем автоматизованого проектування як розумного поєднання можливостей людини і ПК, де користувач виконує неформалізовані операції, що вимагають інтелектуальних здібностей, а ПК – завдання, що вимагають високої швидкості обчислень, візуального відображення інформації і запам'ятовування великих обсягів даних. У результаті такої взаємодії ефективність проектування виявляється більшою, ніж сума результатів роботи людини і комп'ютера окремо.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, майбутній учитель технологій, системи автоматизованого проектування.

Сучасна епоха є епохою інформаційного суспільства, основним ціннісним критерієм якого стала інформація. За словами І. В. Роберта [31], інформатизація суспільства – це глобальний процес, в якому домінуючим видом діяльності в суспільному виробництві стає продукування, обробка, зберігання, передача і використання інформації. Масова комп'ютеризація,